

VOOR MIJN ZUSSEN

Judith Lennox bij Boekerij:

Het winterhuis
Schimmenspel
Voetstappen in het zand
Schaduwkind
Bloedzusters
Het zomerverblijf
Wilde aardbeien
Voor mijn zussen
Moederziel
Stilte voor de storm
Het hart van de nacht
De Italiaanse minnaar
Oude vrienden
De laatste dans
Een verliefde vrouw
Verborgene levens
Dubbelleven

JUDITH
LENNOX

Voor mijn
zussen

ISBN 978-90-225-9294-6
ISBN 978-94-023-0435-0 (e-book)
NUR 302

Oorspronkelijke titel: *All my Sisters*
Vertaling: Titia Ram
Omslagontwerp: Johannes Wiebel | punchdesign, München
Omslagbeeld: © Shutterstock
Zetwerk: Zetspiegel, Best

© 2005 Judith Lennox
© 2005 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor mijn schoonzussen, Frances en Sam

Proloog

In nachten dat ze niet kon slapen bracht ze zichzelf tot rust door lijstjes te maken. Lijstjes van de graafschappen in Groot-Britannië, de industriesteden en de belangrijkste exportlanden van het Britse Rijk. Lijstjes van koningen en koninginnen van Engeland en het werk van William Shakespeare. Af en toe riep iets een herinnering op. *The Winter's Tale*, *Cymbeline*, *Storm*, mompelde ze tegen zichzelf in de vroege uurtjes van een hete januarinacht, en ze dacht aan een avond in het theater. Arthur zat naast haar in de duisternis en pakte haar hand. Zijn duim streelde over haar handpalm; ze herinnerde zich die kleine, volhardende aanraking en ze wist nog hoe het verlangen in haar was opgekomen terwijl ze zat te luisteren naar de stemmen op het podium. ‘Niets van hem dat verbleekt, maar dat een zeestorm verdraagt.’

Maar hij was wel verbleekt. Er waren gaten, ze miste stukken. Hele dagen – hele weken zelfs – waarvan ze de gebeurtenissen was vergeten. Ze kon zich niet meer herinneren, dacht ze met pijn in haar hart, dat er dagen waren geweest die gewoon, niet opmerkelijk waren. Net zoals ze zich niet meer de precieze kleur van zijn ogen en de exacte vormen en hoeken van zijn gezicht voor de geest kon halen.

Haar lijsten werden een poging het verleden af te sluiten en te consolideren. Ze herinnerde zich picknicks in de bergen, vakanties aan de kust. Hier, op deze verlaten plek, herinnerde ze zich de

indringende geur van de zee en het glibberige, rubberachtige van een sliert bruin zeewier. Ze herinnerde zich het gekreun en gekletter van de badkoets die het strand opkwam en wist nog hoe ze in het donkere, benauwde interieur haar adem had ingehouden in afwachting van de schok van het ijskoude water van de Noordzee. Zij en haar zussen hadden zwarte badpakken van kamgaren gedragen. De zware stof van de natte badpakken schuurde over je huid. Op een ander deel van het strand baadden de armere vrouwen in hun zomerjurken; Eva en zij hadden naar hen gekeken en gezien hoe hun vale rokken naar de oppervlakte dreven en rond hen opbolden, waardoor ze net vreemde, doorzichtige zeedieren leken. ‘Net kwallen, Marianne,’ had Eva geroepen terwijl ze haar hand boven haar samengeknepen ogen hield. ‘Net enorme kwallen!’

Hadden ze die in Filey of in Scarborough gezien, die vrouwen, die volledig gekleed in de branding hadden gedobberd, hun vermoeide gezichten verrukt van genot? Het verontrustte haar nu dat ze het niet zeker wist. Als ze heel vroeg wakker werd, haar hoofd vol nachtmerries, was ze bang voor de toekomst en werd ze achtervolgd door het verleden. Tijdens de ergste nachten echode er een stem: vier uur 's nachts. Het duivelsuur.

Meer herinneringen om de duisternis te verdrijven. Ze herinnerde zich Sheffield, waar ze was geboren en getogen. Ze herinnerde zich de grote winkels en hotels in het centrum van de stad en de grijze rook die als een doodskleed boven het industrieterrein hing. Ze herinnerde zich het gebulder van de ovens, het onophoudelijke gekletter en gedreun van hamers en machines, het gedrang van mensen en de geur van rook en regen.

Tijdens bedompte, slapeloze nachten herinnerde ze zich de zitkamer op Summerleigh, met de vier lage leunstoelen, bekleed met roestkleurig fluweel, en de stoel van haar oudtante Hannah bij de haard. Op het dressoir stonden ingelijste foto's van moeder en vader in hun bruidskostuum en een foto van grootmoeder Maclise, imponerend als koningin Victoria, met haar knotje, halskwabben

en staalharde blik. En een kiekje van de drie jongens: James droeg een blazer met een strohoed en Adrian en Philip hadden een matrozenpakje aan.

En een foto van de vier zusjes Maclise. Haar zussen en zij droegen hun witte mousselinen jurken. Op de foto waren de zijden sjerpen om hun taille donkerbruin. Maar Marianne wist nog dat de sjerpen gekleurd waren: die van Iris even helderblauw als haar ogen, die van Eva was appelgroen en die van Clemency botergeel. Die van Marianne zelf was bleekroze. Iris – de goudblonde, wit-met-rose Iris – leunde tegen een boomtak en keek lachend in de camera. Clemency droeg haar jurk alsof ze zich niet op haar gemak voelde in mousseline met zijde. Marianne herinnerde zich dat ze zelf had weggekeken en dat de fotograaf had gedacht dat ze niet in de lens durfde te kijken.

Maar dat had hij verkeerd gedacht. Het was niet dat ze niet durfde te kijken, maar juist dat ze het niet prettig vond om bekeken te worden. Ze had er een hekel aan een volle kamer binnen te lopen; ze bleef nooit even staan, zoals Iris dat deed, terwijl ze haar opwachting maakte, wachtend tot de mannen zich omdraaiden om naar haar te kijken; het lukte haar nooit haar voet even achtere-loos zo te bewegen dat er een paar centimeter van haar met kant afgezette petticoat te voorschijn kwam. Ze vond flirten verachtelijk, en ze was er ook niet toe in staat. Liefde, geloofde ze toen, moest een ontmoeting van harten en zielen zijn, bezegeld door een blik, in staat om afwezigheid, verandering en de dood te overleven. Liefde, dacht Marianne, overkwam je één keer in je leven.

De dingen die ze had gezien, de dingen die ze had gedaan. Dingen waarvan ze niet had gedacht dat ze ertoe in staat zou zijn. Was er nog iets over van het meisje dat ze ooit was geweest, het meisje dat zich had teruggetrokken als er een camera in de buurt was, het meisje dat op de vlucht was geslagen als ze voelde dat een man naar haar staaarde? Was het mogelijk om te veranderen in een totaal ander persoon?

Vertel eens iets over je familie, had Arthur tegen haar gezegd toen ze elkaar voor het eerst hadden ontmoet. Over je drie broers en je drie zussen. Wat zou ze antwoorden als hij haar nu dezelfde vraag zou stellen? Dat ze hen niet meer kende, die mensen van wie ze ooit zielsveel had gehouden. En dat ze elkaar, als ze net zoveel waren veranderd als zichzelf, niet meer zouden herkennen.

Of dat ze hen zo vreselijk miste dat ze soms dacht dat het gemis met haar zweet door haar poriën naar buiten moest stromen. Haar zussen, al haar zussen, die ze nooit meer zal kunnen zien.

1

Marianne hoorde, terwijl ze dicht langs de muur haar eenzame ronde door de balzaal maakte, een van de chaperonnes de opmerking maken tegen mevrouw Catherwood, Charlottes moeder. De chaperonnes zaten bij elkaar in een kamer naast de balzaal, waarvan de deur openstond zodat ze een oogje op hun meisjes konden houden. De *tricoteuses* noemde Iris hen, op de haar kenmerkende mild sarcastische toon. Mevrouw Palmer zei: ‘Die tweede dochter van Maclise is zo’n lange bonenstaak!’ en de vriendelijke mevrouw Catherwood reageerde: ‘Over een jaar of twee is Marianne een plaatje, als ze haar kinderlijke uiterlijk een beetje kwijt is.’ Maar het was die eerste zin die Marianne bijbleef toen ze zich terugtrok in de schaduw van een zwaar fluwelen gordijn. Zo’n bonenstaak... Zo’n bonenstaak... De bekende twijfel drong zich weer aan haar op. Het was moeilijk niet gebukt te gaan lopen zoals sommigen van de langere meisjes deden om kleiner te lijken, moeilijk het lintje van haar balboekje niet rond de lege blaadjes te draaien.

Was ze maar thuis bij Eva en Clemency. Wat had die Eva toch een geluk dat ze verkouden was, en wat had die Clemmie toch een geluk dat ze nog niet oud genoeg was om dit gruwelijke bal te moeten ondergaan. Zat ze nu maar opgekruld op de vensterbank van de slaapkamer die ze met Iris deelde, met *Three Weeks* dat ze altijd verstopte onder de kousen in haar ladekast. Als ze

daarin las, sloeg Marianne gretig de bladzijden om. Soms leek Paul Verdayne, als hij jacht maakte op zijn mysterieuze schoonheid in een Zwitsers hotel, levensechter dan haar huis en familie.

Ze verlangde naar mysterie en romantiek, naar nieuwe plaatsen en gezichten, naar iets – iemand – die haar hart sneller kon laten kloppen. Maar welk mysterie kon je in Sheffield vinden? dacht ze, terwijl ze smalend door de balzaal keek. Ellen Hutchinson was er, in een ronduit afschuwelijke roze satijnen jurk; ze danste met James. Een somber vooruitzicht als je eigen broer de knapste man op het bal was. En daar had je Iris, die onhandig door de zaal werd geloodst door Ronnie Catherwood. Marianne zuchtte. Ze kende ieder gezicht. Hoe kon ze ooit trouwen met een van die jongens, die ze allemaal al sinds haar kindertijd kende, van wie de gezichten pronkten met onregelmatige snorretjes of, nog erger, paarse puistjes? Ze hadden iets onafs, iets lachwekkends. De gedachte haar familie te verlaten om de rest van haar leven met een van deze onhandige, saaie jongemannen te slijten, was weezinwekkend.

Maar ze moest toch trouwen, want wat moest ze anders? Ze nam aan dat haar leven ongeveer zo zou doorgaan zoals het nu ging. En omdat haar moeder ziekelijk was en omdat Iris er een handje van had om het huishouden te veronachtzamen, zou zij, Marianne, de verantwoordelijkheid voor het grootste deel ervan op zich nemen. Ze bedacht dat ze misschien zou eindigen als haar tante Hannah, als een oude vrijster. Ze zou net zulke enorme korsetten dragen en misschien zelfs een pruik. Marianne zag zichzelf in zwart bombazijn en met haren op haar kin en begon te giechelen.

Toen merkte ze dat er iemand naar haar keek. Later kon ze niet zeggen hoe ze dat had geweten. Je kon de blik van een man toch niet voelen, of wel?

Hij stond aan de andere kant van de zaal. Toen hun blikken elkaar kruisten, glimlachte hij naar haar en knikte. Ze werd zich een vaag gevoel van herkenning gewaar. Ze dacht dat ze hem

ergens van moest kennen, ze had hem vast tijdens een oneindig feestje of saai concert gezien. Maar als ze elkaar eerder hadden ontmoet, zou ze dat zeker nog weten.

Zijn blik boorde zich in haar; ze voelde ineens de behoefte ervandoor te gaan. Tussen gezette dames met struisvogelveren in hun haar en mannen van middelbare leeftijd met snor die naar haar staarden toen ze voorbijkwam door, rende ze de zaal uit. Ze kwam in een lange, slecht verlichte gang, met aan beide zijden kamers. Ze hoorde het gekletter en gesis in de keukens. Dienstmeisjes haastten zich door de gang met dienbladen vol glazen; in de verte zag ze een lakei in een overhemd met een schort een lucifer aanstrijken om een sigaret mee aan te steken.

Marianne deed een deur open en zag een kleine kamer. Er stonden een paar stoelen met versleten, doorgezakte bekleding, een muziekstandaard en een piano, een nogal afgeleefd, recht model. Marianne knoopte haar handschoenen los en liet haar vingers over de toetsen glijden. Toen bladerde ze door de bladmuziek. Ze ging zitten en speelde in eerste instantie zacht, ze wilde niet worden ontdekt, maar toen verloor ze zichzelf in de muziek en gaf zichzelf eraan over.

De deur ging open; ze zag de man uit de balzaal. Ze haalde haar handen van de toetsen. Ze hingen bevend een paar centimeter boven het klavier.

‘Pardon,’ zei hij. ‘Ik wilde je niet laten schrikken.’

Ze sloeg snel het muziekboek dicht. ‘Ik moet terug.’

‘Waarom rende je weg? Vind je pianospelen leuker dan dansen?’

‘Maar ik was niet aan het dansen.’

‘Wilde je dat wel?’

Ze schudde haar hoofd. ‘Ik wil thuis zijn bij mijn zussen.’

Zijn dikke, golvende goudbruine haar was kortgeknipt en zijn blauwe ogen waren een paar tinten lichter dan die van haar. Zijn gelijkmatige trekken en sterke kaaklijn maakten een solide en krachtige indruk. Ze vermoedde dat hij een paar jaar ouder was

dan zij en enkele centimeters langer. Naast hem zou ze zich niet hoeven bukken.

‘Hoeveel zussen heb je?’ vroeg hij.

‘Drie.’

‘Heb je ook broers?’

‘Drie.’

‘Zeven stuks! Ik ben enig kind. Ik heb me altijd moeilijk kunnen voorstellen hoe het moet zijn om uit een groot gezin te komen.’

‘Mensen die enig kind zijn, zijn vaak jaloers op grote gezinnen.’

‘Is dat zo? Ik heb altijd wel genoten van mijn eenzame status. In een groot gezin loop je het risico over het hoofd te worden gezien.’ Hij staaarde haar aan. ‘Hoewel ik niet denk dat jou dat wel eens overkomt.’

‘Ik zou het helemaal niet erg vinden om over het hoofd te worden gezien. Ik kan er juist niet tegen als mensen naar me kijken; als ze me taxeren.’ Ze werd stil, ineens angstig omdat ze zo vrijuit had gesproken.

‘Misschien taxeren ze je niet. Misschien bewonderen ze je wel.’

Die tweede dochter van Maclise is zo'n bonenstaak. Marianne stond op van de pianokruk. ‘Ik moet terug.’

‘Waarom? Je wilt niet dansen. Je vindt het gezelschap saai. Waarom zou je teruggaan? Tenzij ik je natuurlijk nog meer verveel.’

Ze moest terug naar de balzaal omdat ze zich ongemakkelijk voelde door zijn aanwezigheid hier in die kleine, afgesloten kamer. Maar dat kon ze natuurlijk niet zeggen. In plaats daarvan ging ze weer zitten.

‘Nou, dat is mooi, juffrouw...?’

‘Maclise,’ mompelde ze. ‘Marianne Maclise.’

‘Arthur Leighton.’ Hij schudde haar de hand. ‘Vertel eens wat over je familie. Over je drie broers en je drie zussen. De hoeveelste ben jij?’

‘James is de oudste en daarna komt Iris. Iris is er vanavond

ook. Je hebt haar vast wel gezien in de balzaal. Ze heeft goudblond haar en blauwe ogen. Ze is heel mooi.'

'Draagt ze een witte jurk? Met diamanten oorbellen en een gardenia in haar haar?'

'Dus je hebt haar gezien.' Ze voelde een steek van jaloezie: Iris was altijd favoriet.

Maar hij zei: 'Ik kijk graag naar mensen. Observeren is vaak leuker dan converseren.'

'O, vind je dat? Dat vind ik ook. Gesprekken zijn vaak zo... zo geforceerd. Zo onoprecht.' De woorden tuimelden met een zucht van herkenning naar buiten.

'Maar niet altijd,' zei hij vriendelijk. 'Ons gesprek is toch niet onoprecht? Dus James is de oudste en daarna komt Iris. En dan...?'

'En dan ik en daarna Eva. Eva is donker, net als ik. Hoewel ze helemaal niet op me lijkt. Ze is veel kleiner dan ik en ze is veel... veel zekerder, veel zelfverzekerder.' Marianne schikte de plooiën van haar zijden rok. 'Ik zie altijd twee kanten aan alles.'

'Sommigen vinden dat een goede eigenschap... Een teken van volwassenheid.'

'Maar hoe moet je kiezen? Als je bijvoorbeeld iets belangrijks moet beslissen, hoe weet je dan wat je moet doen?'

'Soms moet je een gok wagen. Dat denk ik tenminste.'

Ze zei nogal verbitterd: 'De beslissingen die jij maakt, zullen wel veel belangrijker zijn dan die van mij. Ik doe er een eeuwigheid over om te bedenken of ik mijn roze of mijn witte jurk zal aantrekken, en of ik tegen de kokkin moet zeggen dat ze roompudding of Engelse pudding met jam moet maken.'

'O, absoluut pudding met jam,' zei hij serieus. 'Die is veel lekkerder dan roompudding. En je kunt beter wit dan roze dragen. Laat roze maar over aan knappe blondines zoals je zus Iris. Hoewel ik je bijzonder graag in wat meer uitgesproken kleuren zou zien. Violet misschien, zoals je bloemen... Ze hebben precies de kleur van je ogen.'

Marianne was sprakeloos. Geen enkele man, noch haar vader, noch haar broers of de vrienden van haar broers hadden ooit op zo'n manier iets over haar kleding gezegd. Ze was bang dat dit een beetje ongepast was.

Hij ging verder: 'En daarna? Een zusje of een broertje?'

'Clemency,' zei ze. 'Mijn zusje Clemency komt daarna. En dan Aidan en Philip. Aidan is dertien en Philip is net elf geworden. Ik ken hen eigenlijk niet zo goed. Ze zijn gewoon de jongens, en ze zijn er altijd, achter aan de rij. Clemmie is de enige die tijd voor hen lijkt te hebben. De rest van ons laat hen gewoon hun gang gaan.'

'Het klinkt als een druk huishouden. Je bent vast nooit eenzaam.'

Ze bedacht dat ze terug moest naar de balzaal. Een ongetrouwd meisje hoorde nooit alleen te zijn met een man, dat was de regel. Toch bleef ze waar ze was, zittend op de pianokruk. Haar verborgen, rebellerende kant, die ze zo zelden liet zien, zei tegen haar haar argwaan in de wind te slaan en de conventie te negeren. Ze voelde op dit moment dat ze leefde; ze voelde bijna het bloed door haar aderen stromen. Ze wilde eindelijk eens een keer niet ergens anders of met iemand anders zijn.

Ze huiverde een beetje, alsof ze zulke ongepaste gedachten wilde verjagen en zei: 'Vertel eens iets over jouw familie, meneer Leighton.'

'Ik heb niet zoveel familie. Mijn moeder is overleden toen ik nog heel jong was en toen ik in de twintig was, ben ik mijn vader verloren. Ik heb een oom en een paar neven en nichten. Maar je hoeft geen medelijden met me te hebben. Ik heb heel veel vrienden.'

'Hier? In Sheffield?'

'Ik logeer deze week bij de familie Palmer. Ik vind het een leuke stad. Er is een aantal prachtige bezienswaardigheden.' Zijn mondhoeken krulden omhoog.

Als ze Iris was, zou ze nu gemaakt glimlachen en een of andere opmerking maken om hem zogenaamd te ontmoedigen, maar

waarmee ze hem tegelijkertijd zou aansporen meer complimentjes te maken. Ze bedacht ineens dat hij misschien alleen maar met haar zat te flirten. Ze voelde zich moedeloos en was teleurgestelder dan ze voor mogelijk had gehouden na zo'n korte kennismaking.

Hij zei: 'Toen ik je in de balzaal zag, stond je te lachen. Je zag er eerst heel serieus uit en toen begon je ineens te lachen. Ik vroeg me af waarom je lachte.'

'Ik stelde me voor,' zei ze, 'dat ik een dikke oude vrijster was.'

Hij tuitte zijn lippen. 'Dat lijkt me in jouw geval geen waarschijnlijk lot.'

'Het lijkt me heel goed mogelijk.'

'Dat kun je niet menen.'

'Ik weet dat ik mensen in verlegenheid breng. Ze zeggen er natuurlijk niets over, maar ik weet dat het gebeurt. Ik zeg altijd precies het verkeerde.' Ze keek hem aan. 'Ons gesprek is vol verkeerde opmerkingen, meneer Leighton. We hebben het over dingen waarover we het helemaal niet horen te hebben. Dingen die heel ongepast zijn.'

'Waarover hadden we het dan moeten hebben?'

'O... het weer... en dat de balzaal van de familie Hutchinsons er geweldig uitziet.'

'Ik begrijp het...'

'En hoe mooi het orkest speelt...'

'De violist speelde vals. Zou het gepast zijn om daarover te beginnen?'

Ze glimlachte. 'Dat is waar. Hij speelde gruwelijk.'

Na een korte stilte zei hij: 'Zou het gepast zijn als ik zei dat je je net hebt vergist?'

'Vergist?'

'Toen je tegen me zei dat je zus Iris zo mooi is?'

Ze herhaalde verbijsterd: 'Maar iedereen vindt Iris mooi!'

'Iris is heel knap,' zei hij. 'Maar ze is niet mooi. Jij, juffrouw Maclise, bent mooi.'

Ze had de vreemde gewoonte om als ze zich gegeneerd voelde het beetje kleur dat ze had te verliezen in plaats van te blozen. Ze voelde dat haar huid bleek en koud werd.

Hij leunde achterover in zijn stoel en keek haar aan. ‘Nou,’ zei hij, ‘ik vond dat je de waarheid moest weten.’

Na het bal haalde Marianne in haar slaapkamer het boeketje viooltjes van haar taille. Ze legde het zorgvuldig op de kaptafel. Toen knoopte ze haar jurk open, hing die in de kast en maakte de vele lagen van haar petticoat los: ze ruisten terwijl ze ze uittrok en vielen in een poel van zijde op de vloer. Ze haakte haar korset los en trok haar zijden kousen, kamizootje en broekje uit. Vervolgens trok ze de spelden uit haar haar. Dat viel lang en donker over haar rug. Ze bestudeerde haar naakte lichaam in de spiegel. Meneer Leighton had tegen haar gezegd dat ze mooi was en ze had voor het eerst in haar leven geloofd dat dat zo was.

Ze herinnerde zich dat Arthur Leighton haar had gevraagd piano voor hem te spelen. Ze had een stuk van Rameau gespeeld. Nu, terwijl ze de melodie zacht neuriede, dacht ze eraan terug hoe ze halverwege het stuk de bladzijden van het muziekboek wilde omslaan en dat hij op dat moment hetzelfde had gedaan, waardoor hun handen elkaar hadden geraakt. En met die aanraking, op dat ene moment, had ze zich door de façades die mannen en vrouwen omringen bewogen en alles wat haar verwarde, alles wat ze minachte – de kunstmatigheid van het uiterlijk, de onoprechtheid van flirten, en alle kille, krijgshaftige weloverwogenheid van rijkdom en klasse – was onbelangrijk geworden. Ze had naar hem verlangd, en ze had geweten, hoewel hij dat niet had gezegd, dat hij naar haar verlangde.

Ze trok haar nachtop aan en pakte haar dagboek. 20 mei 1909, schreef ze op. Een magische avond. Vanavond is mijn leven begonnen.

Clemency stond boven aan de zoldertrap en tuurde de duisternis in. ‘Philip?’ riep ze. ‘Philip, ben je boven?’ Vormen doemden op in het licht van de olielamp die ze in haar hand had en onthulden zichzelf even later als een stoel met drie poten of een toren boeken waarvan de ruggen los aan de achterkafthingen.

‘Philip?’ riep ze nogmaals. Philip had de gewoonte zich te verbergen op de dag voordat hij terug moest naar kostschool, maar de zolders waren een onwaarschijnlijke verstopplaats: de kans was klein dat hij zich daar zou verstoppen, aangezien hij bang in het donker was.

Toen ze weer op de gang van de eerste verdieping liep, zag ze iets bewegen achter een van de bedden in een lege kamer. Clemency knielde bij het bed. ‘Philip?’ zei ze zacht.

Geen antwoord. Maar ze hoorde zijn enigszins zware ademhaling. ‘Philip?’ zei ze nog een keer. ‘Kom alsjeblieft te voorschijn. Niemand is boos op je, dat belooft ik.’

Ze hoorde wat gestommel en toen verscheen zijn hoofd onder het bed vandaan. Er zat stof in zijn haar en zijn kleren waren vies.

Ze ging op het bed zitten en nam hem op schoot. ‘Lieve Phil,’ zei ze terwijl ze hem knuffelde. ‘Ik ben zo blij dat ik je heb gevonden. Ik zoek je al sinds het ontbijt.’ Hij haalde een beetje piepend adem. ‘Je moet uit de buurt van stof blijven. Je weet dat je daar ziek van wordt.’

Ze gingen naar beneden. Het was vakantie; Philips tas lag open in de slaapkamer die hij met Aidan deelde. Clemency dacht: zes weken, zes hele weken totdat ik hem weer zie. Waag het niet te gaan simpen, berispte ze zichzelf, en ze zei opgewekt: ‘Je tekenkrijt, Philip. Je hebt je tekenkrijt niet ingepakt.’

Hij keek om zich heen. De krijtjes zaten in een oud koekblikje dat op een kast stond. Philips lichtblauwe ogen wendden zich in die richting, gingen eroverheen en gleden verder.

‘Op de kast,’ spoorde ze hem aan, en ze keek hoe hij zijn ogen samenknep om een helder beeld te krijgen.

Clemency ging naar haar moeder. Lilian Maclise zat aan haar kaptafel. Zoals altijd was de kamer halfdonker en waren de gordijnen dicht om het zonlicht buiten te houden. Hoewel het een warme dag was, brandde er een vuur in de haard.

‘Voelt u zich al wat beter, moeder?’

‘Helaas niet, Clemency.’ Lilian leunde met gesloten ogen achterover in de stoel. Haar blonde haar viel rond haar gezicht en omsloot haar fijne gelaatstrekken. Haar handen, die nu de flesjes en potjes op de kaptafel goed zetten, waren klein, bleek en slank.

Clemency voelde zich in de buurt van haar moeder altijd zwaar en onhandig. Ze zei: ‘Ik maak me zorgen om Philip, moeder. Volgens mij ziet hij niet goed.’

‘Onzin,’ zei Lilian. ‘Niemand in onze familie ziet slecht.’

Clemency drong aan. ‘Volgens mij ziet hij echt slecht. Misschien heeft hij een bril nodig.’

‘Een bril?’ Lilian keek naar haar spiegelbeeld en trok krachtig aan haar zijden shawltje. ‘Wat een merkwaardig idee. Als Philip slecht ziet – wat ik tegenspreek, Clemency – is een bril het slechtste wat we voor hem kunnen doen. Het is alom bekend dat een bril je ogen zwakker maakt.’

Er liep een straaltje zweet over Clemency’s rug en ze ging een stukje van het vuur vandaan staan. ‘Maar moeder, als hij helemaal niets ziet...’

‘Wil je wat zachter praten, lieverd. Mijn hoofd.’ Lilian sloot haar ogen.

Clemency zei geschrokken: ‘Moeder?’

‘Het spijt me, lieverd.’ Lilian duwde haar vingertoppen tegen haar voorhoofd. ‘Ik ben uitgeput. En die pijn...’

Clemency’s maag draaide zich om. Moeders gezondheid was de afgelopen maand zoveel beter dat ze tijdens het eten bij het gezin had gezeten. Clemency was gaan hopen dat haar moeder eindelijk aan het herstellen was. Niet dat Clemency zich kon herinneren dat haar moeder ooit echt gezond was geweest: ze was kort na de ge-

boorte van Philip bedlegerig geworden, toen Clemency zelf pas vijf was. Philip was nu elf en de gemoedstoestand van het gezin Maclise hing sterk samen met de staat van Lilians gezondheid.

Lilian fluisterde: ‘O hemel. Dit is echt te vreselijk. Je hebt vast genoeg van me, lieverd. Je bent je hopeloze oude moeder vast helemaal zat.’

‘Natuurlijk niet! Dat moet u nooit denken, moeder. Ik wil alleen graag dat u beter bent. Dat is het enige wat belangrijk is.’

Lilian glimlachte dapper. ‘Misschien kun je Marianne vragen of ze me een glaasje port brengt. En als je wilt zorgen dat mijn brieven met de volgende post meegaan...’

Toen Clemency met de brieven de kamer uit liep, dacht ze met een plotselinge golf van vreugde: nog vijf dagen, nog maar vijf dagen tot school weer begint. In tegenstelling tot Philip vond zij het heerlijk om naar school te gaan. Ze holde met drie treden tegelijk van de trap af en haar vlecht stuiterde tegen haar rug.

Iris hield haar onderaan de trap staande. ‘Waar ga jij heen?’

‘Moeder wil een glas port en deze moeten op de post.’

Iris, de gemene meid, griste de brieven weg. ‘Dat doe ik wel,’ zei ze. Ze greep haar hoed van de hoedenplank en verliet het huis.

Iris’ fiets had een lekke band, dus nam ze die van Clemency. Een voordeel van moeders aversie tegen telefoons, dacht Iris terwijl ze de oprit af fietste, was dat er heel wat brieven moesten worden geschreven en daardoor waren er heel wat uitjes naar de brievenbus.

Soms als ze op haar fiets ontsnapte, keek ze in de etalages of naar andere vrouwen om nieuwe ideeën op te doen om haar hoeden te versieren. Af en toe overtrad ze de regel dat een ongetrouwde vrouw nooit alleen mocht zijn met een man en ontmoette ze de broertjes Catherwood voor een wandeling in het park.

Sinds ze vier jaar geleden van school was gegaan, had Iris meer dan zes huwelijksaanvragen gehad. Ze had er met geen één inge-

stemd. Een of twee van de kandidaten zouden een heel goede partij zijn geweest, het soort voordelige verbintenis die Iris uiteindelijk verwachtte te doen, maar toch had ze hen afgewezen. Ze had gewoon niet met hen willen trouwen. Het was niet dat er iets mis met hen was, maar ze hield niet van hen. De laatste tijd begon ze zich af te vragen of ze wel in staat was een echtgenoot te vinden. Ze was tweeëntwintig; de meeste vrouwen van haar leeftijd waren getrouwd of verloofd. Sommigen hadden kinderen. Ze begon te twifelen of ze wel verliefd kon worden, de andere meisjes leken het constant te worden, maar Iris' hart was nog nooit geroerd. Soms betrapte ze zichzelf, als ze voor het slapen gaan voor de spiegel haar lange haar zat te borstelen, op de gedachte: misschien verlies ik mijn talent mannen aan te trekken. Dan moest ze naar haar spiegelbeeld kijken om zichzelf gerust te stellen, om te zien dat haar haar, haar grootste schoonheid, bijna tot haar taille kwam, als een gouden sluier. Maar toch bleef hij bij haar, die mot van onrust die af en toe bewoog, een klein, droog gefladder in haar hoofd.

De fiets maakte snelheid terwijl ze bergafwaarts ging. Huizen en bomen raasden voorbij; Iris' hoed waaide ondanks de spelden bijna van haar hoofd en haar rokken waaiden op, waardoor er een groot deel van haar enkels zichtbaar werd.

Toen bleef het voorwiel plotseling zonder waarschuwing in het asfalt steken en Iris verloor de macht over het stuur terwijl ze naar voren werd geworpen. Een moment later lag ze met haar gezicht op de weg. Ze jammerde: 'Mijn jurk!' Iemand raapte haar fiets op en zei bezorgd:

'Gaat het?'

Ze keek op en zag dat haar redder jong was en helemaal niet onaantrekkelijk. Hij droeg geen hoed en zijn blonde, warrige haar, dat de zon op sommige plekken strokleurig had gemaakt, krulde een beetje.

De sierstrook die Iris nog maar net de vorige dag op haar jurk

had genaaid, was nu een roze lint dat als een slang over het asfalt lag. Deze keer zei ze razend: ‘Mijn jurk. Hij is net nieuw.’

Hij bood haar zijn hand aan om haar overeind te helpen. ‘Volgens mij is die jurk de oorzaak. Dat stukje...’ hij wees naar de sierband, ‘is in uw ketting gekomen. Hemel, u bent gewond.’

Iris’ handschoenen waren gescheurd en haar handen bloedden op de plaats waar ze ze had uitgestoken om haar val te breken. ‘Het valt wel mee.’

Hij zocht in zijn zak en haalde een zakdoek te voorschijn. ‘Als ik mag helpen.’

Ze zat op een muurtje terwijl hij haar handschoenen uittrok en de steentjes uit de diepe schaafwonden in haar handen haalde. Hoewel hij het heel voorzichtig deed, moest ze op haar onderlip bijten om te voorkomen dat ze zou gaan schreeuwen. Terwijl hij om iedere hand een zakdoek bond, zei ze beleefd: ‘U bent heel vriendelijk, meneer...’

‘Ash,’ zei hij. ‘Gewoon Ash.’

‘Ash?’

‘Ashley Aurelian Wentworth. Maar dat is een hele mond vol. Ik geef de voorkeur aan Ash.’

Iris vertelde hoe ze heette. Toen keek ze om zich heen, en ze zei: ‘Ik moest de brieven van mijn moeder posten.’

Hij vond ze in de goot, de enveloppen verfrommeld en vol modder. ‘Misschien kun je ze beter mee terug naar huis nemen. Misschien wil je moeder ze in nieuwe enveloppen doen.’

‘O hemel.’ Iris zuchtte. ‘Ik ben bang dat dat een hele toestand wordt.’

‘Het was een ongelukje. Dat begrijpt je moeder vast wel.’

‘Maar Clemency niet,’ zei Iris treurig. ‘Het was haar fiets.’

Ash raapte de fiets op. Het voorwiel was verbogen. ‘Waar woon je?’

Dat vertelde ze en hij zei: ‘Ik duw hem wel voor je naar huis.’

‘Ik wil je tijd niet in beslag nemen. Je hebt het vast druk.’

‘Het is geen moeite. En nee, ik heb het op het moment niet druk.’

‘Helemaal niet? Waar ging je heen?’

‘Nergens.’ Hij maakte een stukje sierband uit de ketting los. ‘Ik houd van ronddwalen, jij niet?’ Hij lachte naar haar. ‘Je weet nooit wie je tegenkomt.’

Ze liepen de heuvel op. Ze zei treurig: ‘Dat deed ik ook. Een beetje ronddwalen. Hoewel dat natuurlijk niet mag.’

‘Waarom in vredesnaam niet?’ Ze zag dat zijn ogen warmbruin waren, veel mooier, bedacht Iris, dan het kille blauw van de familie Maclise. Ze besepte ook dat hij er niets van begreep. Dus legde ze het uit.

‘Omdat ik natuurlijk een chaperonne bij me zou moeten hebben. Ik mag niet alleen naar buiten. Mijn moeder, tante, zusjes of een van de meiden moet met me mee. Maar dat is allemaal zo vervelend.’ Ze haalde haar schouders op. ‘En ik vind het leuk om regels te overtreden.’ Ze keek hem steels aan en vroeg: ‘Heb jij geen zussen?’

‘Niet één, helaas.’

‘En je bent niet getrouwd?’ Het was maar het beste dat soort zaken meteen duidelijk te krijgen.

‘Getrouwd? O, nee.’

‘Kom je uit Sheffield?’

Hij schudde zijn hoofd. ‘Cambridgeshire. Ik ben een paar jaar geleden afgestudeerd.’

‘En sindsdien?’

‘Ik denk dat ik gewoon wat heb rondgedwaald. En jij, juffrouw Maclise? Wat doe jij?’

‘O, de gebruikelijke dingen,’ zei ze vaag. ‘Tennis, bridge, dansen...’

Hij keek haar aan alsof hij verwachtte dat ze nog iets zou zeggen. Ze peinsde zich suf, probeerde te bedenken waarmee ze haar tijd doorbracht en voegde een beetje zwakjes toe: ‘En ik naai...’

‘Houd je van lezen?’